

Cerkveni

12. šte. v.

December.

GLASBENIK.

Letnik II.

1879.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

„Cerkveni glasbenik“ izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravištvo sta v Alojznici.

Gregorij Veliki in koralno petje.

(Konec.)

V.

Cerkvena liturgija Gregorija Velikega vpeljala se je po vseh zapadnih deželah. Tudi novo gregorijansko petje, imelo je navduševati vse podložnike rimskega papeža za božjo slavo; a ravno to je bilo težavno. Kako nestalna, nedoločna da so bila glasbena znamenja, nam je že znano. Da se toraj na ta način njegovo petje ne more razširjevati po širnem svetu, to je bilo Gregoriju dobro znano. Izmisli si toraj drug način, — napravi si v Rimu pevsko šolo. S tem je bila združena dvojna korist, prvič se je pelo v Rimu izborno, drugič pa se je poslal marsikak pevec v druge dežele, kjer je po svoji zmoglosti in po rimskih pravilih osnoval zopet dobro cerkveno petje. Tako se je razširjevalo gregorijansko petje po vseh tadajnih kerščanskih krajinah. O pevski šoli, vstanovljeni po Gregoriju, pripoveduje nam životopisnik njegov Janez Diaconus (živel je v 9. stol.) v svoji knjigi: „de vita Gregorii Papæ“ (lib. II.) naslednje: „On (Gregorij) vstanovil je tudi pevsko šolo, ki še sedaj po njegovi opravi v rimski cerkvi peva, ter jej odmenil razen nekaj dohodkov dvojno stanovanjšče, prvo na stopnjicah št. peterske cerkve, drugo pri Lateranu, kjer se hrani še dandanes postelja, na kateri je počival in prepeval, ravno tako tudi bič, s katerim je žugal dečkom, če bi ne bili spodobno in prav peli. Tudi antifonarij (avtentični) z dostojno častjo hranijo. O tej šoli sem v neki stari knjigi rimskih razglasov čital naslednja določila: „V to šolo jemljejo se samo oni dečki, ki znajo dobro psalme peti; zavod jih hrani in s potrebnim preskerbi, a slednjič pridejo v papeževo poslopje. Kdor pa je plemenitega stanu, pride precej v papeževo poslopje, in če ostane dolgo časa v pevski šoli, postane lahko subdijakon; večega cerkvenega reda ne more zahtevati, ter ga tudi ne doseže“.

„Pevska šola je razdeljena v več zborov (chorus). Zbor, je množica pevcev, zaradi tega tako imenovan, ker so pevci začetkom v podobi krone stojé, okrog altarja popevali psalme“.

„Razen primicerija bili so v pevski šoli še štirji dostojanstveniki, prvi, drugi, tretji in četerti predstojnik šole. Perve tri nazvali so „parafoniste“, če-

terti pa se je imenoval „archiparafonist“; zadnji imel je dolžnost papežu potrebne vesti o pevcih naznanjati“.

Toliko vemo o osnovi Gregorijeve pevske šole. Kdo more oporekati, če povdarjamo še jedenkrat, da je bila velike važnosti — lahko rečemo — za celi poznejši svet.

Če toraj še jedenkrat pogledamo nazaj na delavnost Gregorijevo oziroma cerkvenega petja, prepričali se bodemo, da je on zares tisti velikan na polji cerkvene glasbe, kakoršnega imajo vsi strokovnjaki. Kdor je v resnici prebiral razne zgodovine gregorijanskega petja, kdor se je bavil s petjem samim, kdor ni tako slep, da bi videl v koralu žalostne, puste, dolgočasne mertvaške bilje, — oni mora pripoznati, da Gregorij je temelj, je vogelni kamen, na kojega se opira cerkveno, a tudi svetno petje.

VI.

Naj omenimo še na kratko razširjanje gregorijanskega petja po kerščanskem svetu.

Gotovo je, da se je razširjalo rimsko petje pri raznih narodih, v zvezi z razširjanjem kerščanstva. Ko je Gregorij Veliki poslal na Angleško Avgušтина z drugimi tovariši, z namenom, da kerščanstvo ondi razširijo, šlo je tudi precej nekoliko pevcev z njimi, ki bi imeli gojiti v novo nastalih kerščanskih občinah cerkveno petje. Bilo je to leta 604. V Galiji pa se ti rimski pevci snidejo z drugimi menihi, ki so ondi razširjali cerkveno petje. Na Britanjskem vpeljalo se je najpopreje rimsko petje v Kentu, odtodi pa polagoma po celi krajini. Kako da so v Galiji gojili oni menihi cerkveno petje, o tem nam ni veliko znanega. Skoro, da se je petje po onih krajih nekoliko predrugačilo, kajti poznejši pisatelji imenujejo ga „cantus Gallicanus“. Čudno bi bilo, — tako sodi Ambros — ko bi se petje pri tako čudnem značaji galskih narodov ne bilo izpremenilo. Slednjič nastalo je iz tacega variranja petje, ki ni bilo niti gregorijanskemu enako niti ambrozijanskemu“. Vsakako pa to petje cerkvenim slovesnostim ni bilo nepristočno. Francozki pevci imeli so za psalm „in exitu Israel“ melodijo, ki je rimskim pevcem prišedšim v 8. in 9. stoletji na Francozko tako dopala, da so si jo za svoje petje neizpremenjeno ohranili. A da bi se pravo petje „auctore Gregorio“ udomačilo ter upeljalo tudi na Francozkem, skerbel je osobito Pipin. Ko se je papež Štefan II. l. 754 osebno podal v Pariz, da bi si tamo od tadanjega vladarja Pipina izprosil pomoči zoper longobardskega kralja Ajstulfa, porabil je Pipin to priložnost, ter naprosil papeža, naj mu pošlje nekoliko pevcev, ki bi Franke učili pravega rimskega petja. Zgodilo se je takisto. Papež pošlje zares nekega Simeona sekundicerija pri rimskem zboru v Pariz. Ali kmalu so ga zopet tirjali v Rim, ker je tamo umerl neki Jurij primicerij, na katerega mesto je imel stopiti sedaj Simeon. A zdaj pošlje Pipin iz Francije mnogo pevcev in menihov v Italijo, da bi se ondi izurili v rimskem petji. Papež obljubi skerbeti za natančno vzgojo tija poslanih pevcev. Tako se je upeljalo rimsko petje tudi na Francozkem.

Galikansko petje razširilo se je iz Francozkega po Španiji. Četerti Toletanski zbor pod vodstvom sv. Izidorija Hispalskega, ki je bil tudi sam muzikalno izobražen, določuje, da se mora po Španiji petje ravno tako slovesno vpeljati ko v Galiji.

Nemčija bila je za Gregorija Velikega še v trdnem spanji poganstva. Iz Anglije in Irskega jela se je poganskim Nemcem oznanovati luč sv. vere; nastopili so svoj težavni posel Kolumban, Gal, Vilibrord, Vinfrid t. j. Bonifacij, apostelj Nemcev. Poslednji vstanovil je v vseh novih škofijah pevske šole. Leta 744. v Fuldi, potem v Ajhštetu in Würzburgu. Tako se je petje na Nemškem vkoreninilo. Največ pa je storil gotovo Karol Veliki, ki je gregorijanskemu petju odperl pot na nemška tla. A tudi on imel je neizmerno veliko dela in truda. Razun lastnega delovanja pri petji skerbel je Karol za pošiljanje pevcev v Rim, za pridobitev pripravnih in zmožnih učiteljev itd. Vzrok takemu delovanju bila je politična razumnost in pobožnost. Enaki cerkveni obredi in povsod enako cerkveno petje, bile so velikanske vezi, — in lahko rečemo — morda jedine, ki so mogle toliko raznojezičnih narodov zbrati pod jedno krono.¹⁾ Tudi v naših deželah se je cerkveno rimsko petje zasejalo nekoliko iz Solnograda, nekoliko pa iz Ogleja. Vsaj povsodi velja glavno pravilo, da odkodar se je razširjala kerščanska vera, od tamo ogladila se je tudi cerkvenemu petju perva steza.

Tako se je toraj razvilo in razširilo gregorijansko petje vsled vsestranskega delovanja in neumornega truda pri cerkvenih vladarjih, na drugi strani pa tudi vsled močnega podpiranja svetnih vladarjev; razširilo se je po Italiji, Angliji, Galiji in Nemčiji. „Gregorijansko petje“, pravi Ambros²⁾ „je pripravilo povsodi rodno zemljo, vsled katere je bilo možno, evropsko-zapadni godbi v vseh krajinah enakomerno razvijati se. In gotovo se je razlil nad gregorijansko petje obilen blagoslov božji: dežele, ki so si ga vpeljale, postale so vse gojiteljice glasbe sploh; tamo razvijala se je glasba z neko čudovito navdušenostjo in gorečnostjo. Tamo pa, kjer je nekdanj cvela gerška omika, gospodari sedaj Osman, ali pa je zaostala cela dežela za drugimi napredujočimi narodi. Znano je, da se Rusi v glasbenem obziru nikakor ne morejo meriti z drugimi rimsko-katoliškimi narodi. Zajela jih je hidra razkolništva, ki se je vsedla celemu narodu naravnost v serce. Njihove hiše božje do danes niso mnogo napredovale oziroma krasnih slogov, ki so na zapadu nasledovali si drug drugemu. „Ruska cerkev deržala se je,“ kakor pravi Thibaut, „železno vsega starega, kolikor je to v menjajočem se svetu le možno“. Ravno tako tudi v cerkveni glasbi. Nikar ne moremo reči, da bi rusko ljudstvo ne imelo že naravne podlage za petje, tudi nečemo ugovarjati onim, ki mislijo, da ruske narodne melodije hranijo v sebi mnogo, mnogo dobrega — lepega blaga. Vse to radi priznavamo. Vendar pa moramo povdarjati po drugi strani, da se rusko ritualno petje od časov njihovega pokristijanstva ni mnogo izpremenilo. Kakor se godba ruska pri njihovih obredih glasi lepo, da ne rečemo krasno, toliko moči, toliko notranje sile vendar ne hrani v svojem oserčji, da bi postala lahko temelj novim proizvodom. — Novim glasbenim činom dati podlago, ali pa biti povod, — bila je od nekdanj premajhna, preslaba. Naj si je ženijalni Demetrij Bortniansky še toliko prizadeval, izdelati na podlagi ruskega petja kaj novega, — ni se mu to posrečilo. Izpoznati je moral, da se naslanjajo njegovi proizvodi na zapadni „stile da Capella“. Kazen „schismatis“ kaže se toraj celo v cerkvenem petji!

¹⁾ Ambros. Geschichte der Musik. II. Zv. Str. 92.

²⁾ Ibidem. Str. 117.

VII.

Spodobno je, da omenimo tu vsaj v nekaterih potezah lastnosti in veliko vrednost gregorijanskega petja. A ker si sami pač ne upamo dovolj natančno in točno označiti stališče, koje zavzema koral v zgodovini glasbe, naj toraj sledi na tem mestu nekaj besedi iz Ambros-a (*Geschichte der Musik* II. B. S. 67), da častiti bralci „Glasbenika“ izpoznajo, kako visoko koral strokovnjaki cenijo.

„..... Samo na sploh bodi omenjeno, da si težko mislimo petje, ki bi vsem zahtevam, namenom in priložnostim bolj zadostovalo, (ko gregorijansko petje). Zgodovina umetnosti naj iz svojega stališča kaže samo visoko vrednost, velikansko priprostost, in pa orjaško moč melodij, ki so pod tem imenom (koral) v Cerkvi še dandanes v navadi. Glas praznične pesni razlega se v Magnificatu, Te Deumu; glas slovesne duševne molitve v prefaciji, v Pater nosteru. V koralu izliva se glas za glasom, enakomerno, trdno, v mogočno celoto; koral podoben je orjaški baziliki, kjer nasleduje steber stebru, cela skupina pa podpira in nosi nebotične oboke; v intonacijah, ki so podobne koloriranemu lepotičju v prostranih prostorih stare bazilike, — v *Ite missa est*, *Aleluja* itd. — s kratka, povsodi vlada isti duh, ki pa se kaže v raznih podobah, sedaj v tem, a sedaj zopet v drugem smislu. Notranja moč teh spevov je tako velika, da povzročajo brez vsake harmonizacije veliko navdušenost, ter jim ni treba nijedne pomoči, da pokažejo notranjo svojo vrednost. Sicer pa je v teh spevih za harmonizacijo toliko izverstnega gradiva, da je popolno nemogoče vse porabiti, ter so pretekla cela stoletja, ko se je godba živela samo od gregorijanskega koral. Godba se je v dotiki s toliko močjo koralnega petja okrepila, godba se je v vseh tečajih svojega razvoja opirala ter naslanjala na koralno petje. In čudno! primerjajmo proizvode še tako izverstne, proizvode, pravim, najiminenitnejših mož, ter stavimo jim na stran priprosto, resno melodijo koralno, in takoj uvidimo, da niso to surovo zvezani glasovi, marveč da je v njih nekaj notranjega, čudovito povzdigujočega, kar gregorijanski koral stavlja na isto stopinjo z vsemi drugimi znamenitimi proizvodi raznih mojstrov. Kako krasno, — angeljsko glasi se kak *Kyrie* od *Palestrine*, kako milo-proseče zlivajo se ti glasovi v našo dušo, ter jo polnijo z čuvstvi človeške slabote; a tudi povzdigujejo človeka ter mu navdihujejo zaupanje, serčno zaupanje v Gospoda. Ali ko zadoni priprosta melodija: „*Gloria in excelsis Deo*“ iz ust mašnikovih, nikakor ni ponižana s tem služba božja, marveč, iz priprostih teh glasov diha neka čeznaravna, vzvišena moč, ki nas vabi čast in slavo dajati Onemu, ki je na višavah. Srednji vek je zatoraj koralno petje smatral, božje navdihnjenim petjem. Niso zastoj zapustili nam stari pisatelji vest, da je na ramenih piščočega Gregorija sedeval golob — sveti Duh, ki mu je narekoval pesni, ter navdihoval svoje melodije.

Uže iz teh malih verstic, častiti bralci „Glasbenika“ lahko razvidijo, kako visoko so strokovnjaki vedno čislali gregorijansko petje. In če smo se v tem spisu deržali nekako bolj čudnega reda, naj si čitatelji iščejo vzrok v tem, da smo se namenili poudarjati misel, koliko vrednosti ima gregorijanski koral po svoji vsebini, in koliko pomembe si je pridobil v teku časa. Mnogo reči ne spada v čisto zgodovinski spis, katere pa smo vendar vsaj mimogredé omenili iz vzroka, da prijatelji Cecilijinega društva dobé vedno več veselja in

navdušenosti za koralno petje. In če bi si bil pisatelj teh verstá v svesti, da je zanetil le iskro občudovanja gregorijanskega petja v serci le jednega pisatelja glasbe, prijel bo še rad za pero, ter v „Glasbeniku“ še marsikatero zinil o poznejem razvoji gregorijanskega petja in njega pospeševaljih. *Krilan.*

Govor preč. p. Hugolina Sattner-ja pri III. občnem zboru Cecil. društva 7. avg. t. l.

Prevzvišeni in milostljivi gosp. knezoškof! Velečastiti gospodje! Ako se usojam pred tolikanj obilni, kolikor slavni zbor stopiti, da bi imel govor o cerkveno-glasbenem predmetu, naj mi bo dovoljeno opomniti, da sem se le na nujno željo odbora v to vdal; kajti kakor so razmere pri nas, težko je takemu govorniku stanje. Vendar zaupajoč, da so vsi preč. gospodje navdušeni za čast božjo, toraj tudi za povišanje cerkvene glasbe, nikakor mi ne vpada serce.

Vsacega prijatelja in častilca cerkvene glasbe mora le veseliti, ako vidi, da se tu in tam giblje in da se rešeta cerkveno-glasbeno vprašanje. Je pa to stvar, katero so naši predniki celo zanemarili, višji kakor nižji. Danes, kakor pred desetletji se gôde in poje semtertje, da se Bogu usmili. Ali morebiti temu ni tako? Ali mi je treba danes ponavljati, kar je leta 1876. cela kranjska duhovščina javila, namreč: Če gre tako naprej, bode najbolje, da vtihne glasba v naših cerkvah? — Dandanes ni več vganjka, od kod da je propad prišel. V tisti dobi, ko se je iz višega mesta v cerkveni delokrog segalo, in je svetna oblast določevala, ne-le koliko sveč ima pri sv. maši goreti, ampak tudi kaj je peti; v tisti dobi, ko se je rimski vpliv slabil, in celo liturgija modernizirala: v tisti dobi je početek propada cerkvene glasbe. Kriva je njega splošna verska apatija, a kriv tudi pomanjkljiv poduk glasbe v semeniščih, preparandijah in sploh šolah. Glasba naših očetov in dedov, kakor tudi še marsikje današnja, je le muziciranje (ein Musikmachen), nič ali malo pa je v njej notranje vrednosti, nič se ne ozira na besedni in liturgični pomen. Jaz pa pravim: Glasba, kakor jo katoliška Cerkev zahteva, ne sme biti le muziciranje, glasba v vsakdanjem pomenu, ampak mora biti od posvetne popolnem različna, liturgičnim pravilom primerna glasba. Ta stavek hočem podpreti z nekaterimi razlogi.

Cerkvena glasba je del liturgije, je bistveni del liturgije. Kaj pa je liturgija? Liturgija v sedanjem smislu je zapopadek vseh molitev, petja, obredov in opravil, s katerimi se nam božja milost posreduje in po katerih mi Bogu čast dajemo. Jezus Kristus sam je liturgijo ustanovil, ker je apostolom pokazal, kako naj svete skrivnosti obhajajo. Apostoli so na tej nespremenljivi podlagi liturgijo razširili in razvili, in tudi pozneje se je obilniši razcvela, ker sv. Cerkev, kateri je administracija sv. zakramentov izročena, spopolnila jo je pač po potrebi, a nikdar ni spremenila njene podlage. V tej spopolnitvi pa ne nahajamo nič narejenega, iznajdenega; ampak ona je sad notrajnega verskega življenja, verne duše, ki bi rada nekako izgovorila, kar se izraziti ne da, ki bi božanstvo človeškemu umu približala, ter to, kar je čeznatornega, rada bi z naturnimi sredstvi kolikor moč nam pred oči postavila, poveličevala in vernim v sercé vtisnila. — Liturgije ni iznašel človeški um; liturgija je z vero

nastala, kakor jezik z mislimi. Kar je telo duši, to je liturgija sv. veri. V njej dobi vera podobo in glas. Vsi obredi sv. Cerkve, od skrivnostnih djanj svete maše in posebno velicega tedna, do milega zvonjenja ob večernem mraku, kaj družega nam oznanujejo, kot milostno odrešenje božje? In res, kaj je veličastnejega od katoliške liturgije? Kaj je v podobi lepšega, v bistvu resničnejega, človeškemu sercu priležnejega, kot liturgija? Kaj ne, preč. gospodje, vseč nam je krasota cerkvenih oblačil, spodbuja nas počasno in veličastno pomikanje krog altarja, presune nas glas pevskega zbora, a tudi glas zvonov, ki kakor iz večnosti doni otožno ali tolažljivo ter prodre v notranje naše duše. Bodi-si, da te reči mnogim ne vgajajo ali tolikanj ne dopadajo, morebiti se jim celo studijo, kriva ni liturgija, krivi so sami. Verski okus je različen od človeškega, in posveten človek ne razume, kar je duhá. Ako se pa v gledišči predstavi čisto gotična cerkev, ako posvetnjaki tamkaj v operi „Freischütz“ ali „Robert der Teufel“ slišijo veličasten glas orgelj, počasno petje duhovnov, djali bodo: A to je kaj krasnega! Celó taki, katerim cerkveni zrak prav nič ne ugaja, ne morejo prehvaliti enacih prizorov. Takšen je tedaj posveten človek, človek poln predsodkov. Dokler se ne vtopi v duha liturgije, naj nikar ne sodi o njej.

(Dalje prih.)

D o p i s i.

— **Iz Žalnice.** Malo pozno sicer, vendar upam da ne prepozno, naznanim „Cerkv. glasbeniku“, da smo ob cerkvenem godovanji v osmino sv. Lavrencija imeli slovesno Božjo službo s cecilijanskim petjem, namreč Missa Cunibert, Credo iz Haller-jeve Missa sexta s 3 možkimi glasovi, ofertorij „In virtute tua“ po Fr. Witt-ovem „Exultabunt“ iz Stehle-jevega liber motettorum; Introitus in Communio po gradualu. Pred mašo peli smo Asperges me po Foerster-jevem za možke glasove spremenjen po g. Lud. Hudoverniku; pri izpostavljeni Najsvetejšega Frey-ov Adoro Te; za blagoslov s presv. reš. Telesom Grois-ov Tantum ergo. Responsoriji seveda so bili koralni, pa tudi Deo gratias de duplicibus. Pri nas pri petih mašah vselej tudi odpevajo Deo gratias po zadevnem načinu, kar sem celo pri Ljubljanskem koru ob Cecilijinem zboru pogrešal.

Popoldne so bile pete litanije po Foerster-jevem napevu s 3 glasovi pred altarjem, ter s ponavljanjem iste verstice na koru in po vsej cerkvi. Za blagoslov so peli na koru P. Angelikov Tantum ergo XII. v njegovih novi zbirki.

To slovesnost zverševati pomagal je gosp. Janez Podboj, št. Vidski kaplan, ki je ob 10. tu peragiral, res prav spodbudno pridigoval in prelepo mašo pel. Na koru pa so sodelovali razun domačih 3 pevk, gg. Hudovernika (Ludovik in Ivan), g. Kovač, učitelj iz Zatičine in moja malenkost. G. Ludovik Hudovernik je tudi prav spretno orgljal pri maši, pri litanijah pa g. Kovač. — Tako se je tedaj ljudstvu pokazalo, kako naj bo cerkveno petje po cerkvenih določilih uravnano in s tim se širi cecilijanska ideja. Hvala priserčna bodi gospodom, ki so blagovoljno v to pripomogli. Bog daj, da bi se na več krajih in bolj pogostno taka predavanja izverševala, kar bi bilo toliko lagljeje, ker imajo marsikje več gmotnih in pevskih sredstev, kakor pri nas; kmalu bi potem cerkveno petje povsodi vso drugačno cerkveno-resnobno, častitljivo obliko imelo in vse nevredno bi iz njega izginilo!

— **Čepovan,** dné 7. novembra 1879. „Prepevajte Bogu!“ Bogu čast prepevati in s petjem vzbujati svete misli to je pravi, in to je veličasten namen cerkvenega petja. A nevednost in nemarnost, ki je uže marsikaj pokvarila, je zanesla tudi v cerkev tako petje, ki ne služi svojemu namenu, ki ni v čast Bogu, ker navdihuje posvetne misli. Slava torej možem, ki si prizadevajo pokvarjeno cerkveno petje nadomestiti s pravim cerkvenim petjem, serca vernih navdihovati sè svetimi mislimi, in je povzdigovati iz solzne doline k Bogu, k viru neminljive sreče.

Krasen namen ima torej Cecilijino društvo in „Glasbenik“, ki namen društva pospešuje s podukom in donašanjem pravih cerkvenih skladb. „Glasbenik“ nam pa tudi od vsih krajev, kamor zahaja, donaša poročila o vseh svojega klica in delovanja. Mnogo se je že doseglo. Vendar iz Goriškega je „Glasbenik“ svojim bralcem še malo uspehov objavil. Znano je le, da ima sv. Cecilija nekaj vnetih častilcev na Cerkljanskim, pa „Glasbenik“ zahaja tudi drugam, in ne zastonj.

Da govorim samo o Čepovanu, moram reči, da so čepovski pevci iskreno vneti za pravo cerkveno petje. Ni še prav veliko let, ko je bilo brati v nekem časopisu o slabem cerkvenem petju, in da v neki občini „Tantum ergo“ pojo po napevu „Luna sije“. No! zdaj se kaj tacega menda nikjer ne godi. Od onega časa pak so razni časopisi s pohvalo govorili o čepovanskih pevcih, ne samo zaradi odličnega petja pri besedah „katoško-politiške čitalnice“, ampak tudi zaradi pravega cerkvenega petja.

Po prijazni postrežljivosti P. Angelik-a so dobili v roke več maš od J. B. Molitor-ja. Leta 1876 so se naučili in peli maše: 1. In honorem s. Fid. a Sigmar. Mart., 2. In hon. ss. Angelorum Cust., 3. Tota pulchra es Maria.

To petje se je ljudem ob začetku zdelo nekako otožno in enakolično, a pevci so ostali stanovitni, in lepe cerkvene maše so se udomačile in priljubile. Pozneje so privzeli od Ferd. Schaller-ja „Missa ad dulcissimum Cor Jesu“, od M. Haller-ja „Missa secunda pro Cantu, Alto & Basso“, od J. Mitterer-ja „Justus ut palma florebit“ in od Ant. Foerster-ja „Missa in honorem s. Ceciliae“. Za priklade in vloge rabijo od Casp. Ett-a „Hymni totius anni“, priloge Fliegende Blätter, leichte lat. Kirchengesänge od G. Fiesel-a in razne skladbe iz „Glasbenika“. Litanijsko petje: koral po Ang. Hribar-ji in od A. Foerster-ja iz „Cerkv. glasbenika“. Pri tihih mašah se poslužujejo zbirke od P. Sattner-ja, od B. Kothe-ja, „sv. maše“ od Ant. Nedvéd-a in drugih iz „Glasb.“ Tako se je v štirih letih vpeljalo popolnoma cerkveno petje, ki ljudi ne moti, ampak v pobožnosti podpira. Tudi pravilno odpevanje responsorijev močno dopada. Naj omenim tudi, da si je za omenjeno preustrojitev petja razum orgljarja A. Podgornika, še posebno trudil in se zaslužnega storil sedanji vodja cerkvenih pevcev Štefan Šuligoj, sin tergovca z domačimi železnimi žrebli in drugo robo.

Z izrečeno pohvalo vendar ne terdim, da je vse petje v čepovski cerkvi izgledno, in v tem obziru posebno obžalujem, da čast. gospod vikarij nima tacega gerla in sluha, kakoršnega si želi.

Naše priloge.

12. priloga našega lista prinese „Communio“ kot konec črne maše (posamezni glasovi se že tiskajo); potem 2 slovenski pesmi in „Graduale“ za vzor, kako bi se dal marsikateri motet s celim tekstom upravit.

Razne reči.

— God varuhinje cerkv. glasbe, sv. Cecilije, se je praznoval v Ljubljani, kolikor nam znano, v treh cerkvah. V soboto, 22. nov. pela se je v frančiškanski cerkvi ob sedmih Molitorjeva maša „Tota pulchra“ in Ortwein-ov ofertorij „Afferentur“; pri sv. Jakobu ob devetih nova maša „in hon. s. Joannis“ od Rob. Burgarell-a za možki zbor postavljena, za ofertorij Horák-ov „Bone Deus“; v stolnici ob desetih: A. Foersterjeva maša „in honor. s. Caeciliae“, za graduale „Concupivit“ od Horáka in Witt-ov ofertorij „Diffusa est gratia“. (Razume se samo po sebi, da je bila v nedeljo maša de s. Anastasia „Me expectaverunt II. loc.“, in ne de s. Caecilia „Loquebar“.) Tudi učenci orgljarke šole so poslavili sv. Cecilijo s petjem na koru pri tihih maši v alojzniški kapeli 22. nov. ob osmih.

— V Pragi je napravila Obecná Jednota Cyrillská sv. Ceciliji na čast 22. novembra posebno lepo svečanost. Dopoldne je pela cerkv.-glasbena šola Viadanovo mašo „l' hora passa“ z dotičnimi vlogami. Zvečer je bila beseda, pri kateri je s cerkv.-glasbeno šolo sodeloval zbor sv. Vojteha pod vodstvom g. prof. Jos. Foersterja (brata ljubljanskega kapelnika). Program je bil besedi prav zanimiv: Nekoliko točk gregorijanskega koral, „Tu es

Petrus" za 8 možkih glasov od L. Bella, Witt-ov "Stabat mater" in na zadnje Kyrie, Gloria & Credo, Witt-ove maše in honor. s. Raphaelis, zaradi katere slavni skladatelj zdaj toliko hvale žanje. Naj povemo še iz Prage, da je bilo letos v ondotno pevsko šolo "kerščanske akademije" sprejetih: 40 deklet, 14 dečkov in 22 mož. Drugi oddelek šteje 42 učencev, popolnem izobraženi zbor pa šteje 70 pevcev. Pač srečna Praga!

— "Wien. Bl. f. Kirchenmusik" poročajo iz Kalksburga, kjer imajo č. oo. jezuiti preizverstni dijaški zavod, o stanju tamošnje cerkvene glasbe, katero vodi č. g. prof. P. Burgstaller. Pevski zbor, s katerim je združen majhen orhester, obstoji iz učencev in profesorjev. Vsi se trudijo, kolikor mogoče, za povzdigo službe božje po pravi cerkveni glasbi. Priča temu je naslednji repertoar: 13 maš (med njimi 6 Greithovih) in 2 Requiem; graduali in ofertoriji so za vsak praznik posebej določeni; večernice so koral versteč se z falsi bordoni od Witt-a. Antifone se pojó po rimskem vesperalu, himni četeroglasno. Litanij imajo osmero, drugih pesni pa, ki vse dihaajo cerkveni značaj, skoraj brez števila.

— Haberl-ov "Caecilien-Kalender" za l. 1880 je prišel na svitlo in se dobi pri bukvarjih za 1 m. 50 vin. — Ta letnik ima v prvi vrsti dosihmal še ne izdano za 3 enake glase zloženo mašo "Missa pro defunctis" od Cl. Casciolini-ja, ki je sama toliko vredna, kolikor velja ves koledar. Druga tvarina je enako bogata, različna, koristna in s podobami okinčana, kakor v prejšnjih letnikih. Čisti dohodki so namenjeni šoli za cerkv. glasbo v Ratisboni. Iz vseh teh vzrokov ta koledar svojim naročnikom živo priporočamo.

Oglasnik.

Rob. Burgarell: "Missa sancti Joannis" za 4 možke glase, č. g. J. Rozman-u poklonjena. Op. 10. — Partitura in glasovi veljajo 1 gld. 20 kr., 4 glasovi posebej 60 kr. pri R. Milicu v Ljubljani v jako lepi upravi. — Besede so vse po liturg. zahtevah porabljene; iz vsih delov te maše veje cerkveni duh. O notranji uredbi iz strogo muzikalnega stališča ne bomo govorili, ker bi nas neizvedenci tako ne razumeli, izvedenci pa lahko sami skladbo presodijo. Tako tudi morebiti kakemu polovičarju ne bode treba pritožiti se, da smo zopet kako "nerodno" povedali. Iz našega cerkveno-muzikalnega stališča nam mora večkrat zadostiti, ako je skladba v cerkvenem duhu in liturgično pravilno postavljena. Če se pa nekateri skladatelji in neskladatelji nočejo dati podučiti — bene est —, nas osebe ne brigajo; mi služimo le sveti reči in hočemo živeti v ljubem miru. Vendar te besede ne merijo na tu naznanjeno mašo; one so samo odgovor ozkopersnim kritikom, ki se semtertje nahajajo. Kar se tiče še Burgarell-ove maše, svetujemo, naj bi se s I. tenorjem združili tudi altisti, ker ta glas mnogokrat do a, b in h sega.

Vabilo na naročbo.

Z današnjo številko konča "Cerkv. glasbenik" svoj drugi letnik; z novim letom prične tretji tečaj. Izhajal bode začetkom vsacega meseca v isti obliki, kakor doslej. Tudi cena mu ostane dosedanja: 2 gl., za ude Cecil. društva 1 gl. 50 kr. Da ustrezemo želji nekaterih č. gg. naročnikov, znižali smo naročnino tudi za cerkve ljubljanske škofije, da morejo list dobivati za 1 gl. 50 kr. na leto, kakor društveniki Cecilijanci. — Namen in vodilo lista je dovolj znan; tega vodila se bode vredništvo tudi v prihodnje držalo.

Serčno zahvalo izrečemo vsim p. n. naročnikom in prijateljem "Cerkv. glasb.-a" ter jih prosimo, naj ga podpirajo z obilno naročbo, s priporočanjem in dopisovanjem. Tudi naj blagovolijo oni gg. bralci, ki so list sprejemali, a ne še plačali, za ostalo naročnino z novo vred poslati

opravništvu „Cerkv. glasb.“

Pridana je listu 12. števil. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik muzik. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.